

Abstract Grammatikfestivalen 2026

– Göteborgs Stadsbibliotek

Johan Blomberg

Varför används prepositioner för att uttrycka händelser i Taiwan?

Vad är en händelse – språkligt sett? Och varför uttrycker vissa språk rörelse med verb, medan andra verkar gömma den i småord som *in*, *ut* och *upp*? Under en lång tid har språkforskningen lutat sig mot en elegant uppdelning: vissa språk packar in riktning i verbet (som spanska), andra placerar den i en ”satellit” – partiklar, prefix eller prepositioner – som i svenska *springa ut*. Denna distinktion har blivit något av en grundsanning inom semantisk typologi. Men vad händer om själva grundantagandet är för snävt?

I detta föredrag tar jag er till Taiwan och språket *bunun*. Här används prepositioner för att bilda verb som uttrycker rörelse och förändring. Dessutom kan språkets diatessystem skilja mellan rörelse som faktiskt leder till en ny plats och rörelse som bara är aktivitet utan förflyttning. Resultatet är ett system som inte passar de rådande typologiska förväntningar. *Takituduh bunun* visar att grammatik inte bara kodar händelser.

Linnéa Bäckström och Per Klang

Tempus är ett av språkets sätt att tala om tid, och svenskan har två grundläggande tempus som ofta syns i verbens böjning. Med preteritum talar vi typiskt om tiden före talarens nu (*Vi badade igår*), medan presens används för nuet eller framtiden (*Vi badar nu/imorgon*). Så ser åtminstone läroboksbilden ut, men i verkligheten är det lite krångligare.

I svenskan är det nämligen ganska vanligt med fall som avviker från läroboksbilden. När någon säger *Vad kallt det var i dag!*, då används ju preteritum om nutiden. Eller när du i en historiebok läser att *Året är 1912 och Titanic glänser i solen*, då förstår du säkert att presens syftar på dåtid.

Underligt nog verkar valet mellan presens och preteritum ofta spela mindre roll för hur tiden för händelsen tolkas. Och ibland kan man rentav utelämna tempusformen helt och hållet, som med hjälpverbet *ha* i följande exempel: *Hon berättade att hon (har/hade) spelat fiol i flera år*.

De problematiska fallen ovan är nog inte sällan källor till frustration och utrop som *Hjälp, verb!*, såväl för studenter som för yrkesverksamma. I detta föredrag presenterar vi därför tre tankar om tempus som visar varför svenskans tempussystem är något mer komplicerat än vad grundläggande grammatikböcker antyder.

Anna-Lena Fredriksson och Malin Petzell

Varför ser engelskan i Tanzania ut som den gör?

Engelska är inte bara ett språk – det är många olika språkvarianter runt om i världen. Vissa talas som modersmål, medan andra används som andraspråk, alltså språk man lär sig efter sitt första språk. Vi har undersökt den engelska som talas på universitet i Tanzania (swahili är annars det språk som talas i samhället) och sett att den på flera sätt skiljer sig från standardengelska. Till exempel är det vanligt och accepterat att säga som i 1a) i stället för som i 1b):

- (1) a. *I will pick you at ten.* – vanligt i engelska i Tanzania
- b. *I will pick you up at ten.* - standardengelska

Skillnader i småord som partiklar och prepositioner kanske inte är så förvånande – sådana detaljer varierar ofta mellan olika språkvarianter. Mer överraskande är att många använder uttrycket *no any* (2a) i både tal och skrift trots att de känner till standardformen (2b):

- (2) a. *There is no any food left.* – vanligt i engelska i Tanzania
- b. *There is no food left.* - standardengelska

I vår studie undersöker vi varför grammatiken i engelska i Tanzania ser ut som den gör. Hur påverkas engelskan av andra språk i Tanzania, till exempel det nationella språket swahili?

Helene Kammensjö

På egna ben nu eller? *Arabi Juba*, en pidgin-kreol i Afrikas nyaste land, Sydsudan.

I Sydsudan talas över 60 språk av cirka 12 miljoner invånare. Talspråket *Arabi Juba*, som är ett av dessa språk, uppstod i en kontaktsituation med talad arabiska i norra Sudan. *Arabi Juba* är från början en så kallad pidginiserad form av arabiska, ett språk som började leva sitt eget liv och som skiljer sig högst väsentligt från all annan arabiska. De så karakteristiska arabiska bakre språkljuden är borta, likaså den rika verbböjningen. Kontakten med nordsudanesisk arabiska minskade under inbördeskriget och ännu mer så efter det att Sydsudan blev en självständig stat 2011. Det hindrar förstås inte människorna i huvudstaden Juba från att dagligen använda *Arabi Juba* på jobbet och med grannar och vänner, eftersom det inte finns något annat språk att använda över språkbarriärer.

Detta föredrag handlar om *Arabi Juba* och dess ställning i det självständiga Sydsudan. Frågan är också om *Arabi Juba* kommer att utvecklas till kreolspråk i framtiden.

Joel Landberg

Varför sa han så i stället? När talare avviker från manus.

Redan i första meningen i sitt tal vid förra årets Folk och försvar lade statsministern till två ord som inte finns med i det publicerade manuset:

Just **precis** nu – medan vi samlas till Folk och Försvar här i Sälen – **så** påbörjar en mekaniserad bataljon från P7 i Skåne...

Vi lär få anledning att återkomma till *precis*, men det där lilla *så*:et brukar i alla fall beskrivas som typiskt talspråk. Detsamma gäller ordföljden i nästa exempel (från samma tal), där den publicerade textens

inser att just **vi inte kan** lösa alla världens problem
i talarstolen blev

inser att just **vi kan inte** lösa alla världens problem.

Det händer alltså att talare (bland annat) gör det skrivna ordet ”mer talat” i grammatiskt avseende när de håller tal. Ändringarna är inte stora, men intressanta. Vi ska titta på olika exempel och försöka förstå vad det är talarna egentligen gör när de byter ut, hoppar över eller lägger till något – och varför de gör det.

Erik Magnusson Petzell

Varför inte *henne tjejen*?

Nästan alla kan säga sådant som *Jag såg hon tjejen*, men för de flesta låter det konstigt om man byter ut *hon* mot *henne*: ??*Jag såg henne tjejen*. Tar man däremot bort *tjejen* blir mönstret spegelvänt: *Jag såg henne* låter bättre än *Jag såg hon*. Varför påverkas valet av *hon* eller *henne* av om det kombineras med ett annat ord? En del språkbrukare kan kombinera *hon* på fler sätt. I exemplen i (1) nedan har sekvensen *hon tjejen* separerats av *där* respektive *snygga*. Dessa tillägg strider mot mångas språkkänsla. Varför finns den här utökade användningen bara hos vissa språkbrukare?

- (1) a. okej tror ni saga gjorde nåt med hon där tjejen i studion? (Flashback 2014)
b. när han står i gymmet och är helt nervös för han pratar med hon snygga tjejen så gör han bort sig hela tiden, haha (Blogg 2010)

I mitt föredrag ska jag presentera svar på båda de frågor jag nu ställt. Svaren utgår från vilken position *hon* och *henne* kan (och inte kan) ha i den syntaktiska strukturen.

Malin Petzell

Varför studera grammatik i afrikanska språk?

Vad vi vet om grammatik och språk baseras till stor del på europeiska språk medan underbeskrivna språk utgör en mycket liten del av underlaget. Detta leder naturligtvis till en skev förståelse av språk om endast en liten del av språken beaktas när vi beskriver grammatik och språk i allmänhet.

Att lära oss om mindre studerade språk vidgar inte bara vår kunskap generellt, utan hjälper oss också att se nya saker i språk som vi redan kan. Ju mer vi tittar på språk som inte är bekanta för oss desto mer hjälper det oss att förstå de språk som är bekanta.

I denna presentation tittar vi på udda exempel i afrikanska språk som kan ge oss nya insikter om grammatik.

Viktoria Strandberg

Varför använder kvinnor och män *gud* och *fan* på olika sätt?

Orden *gud* och *fan* har funnits länge i svenskan, både som referenser till övernaturliga väsen och som svordomar eller kraftuttryck. Som kraftuttryck verkar män och kvinnor använda *gud* och *fan* på olika sätt. I de samtalspoddar som jag undersökt är det nästan bara kvinnorna som använder *gud*. Hur kommer det sig? Däremot använder både män och kvinnor *fan*, men inte riktigt på samma sätt.

Varför är det så? Den här presentationen handlar om hur *gud* och *fan* som kraftuttryck används av kvinnor och män i dagens svenska, och hur det har sett ut språkhistoriskt.